herpy

PILEGIFTFRØER

Sira Poison Frog

Ranitomeya sirensis

Ranitomeya sirensis er en lille, dagaktiv pilegiftfrø på 15-25 mm fra det østlige Peru, det nordlige Bolivia og det vestligste Brasilien. Arten omfatter de former, der tidligere blev solgt som "lamasi" og "biolat", og de fleste af dem hører til de letteste pilegiftfrøer at få til at yngle. Frøerne trives i grupper, når der er plads nok.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Ranitomeya lamasi; Dendrobates lamasi; Dendrobates sirensis* Udgivet 15. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**15-25 mm** snude-kloak-længde
Levetid	**5-10 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende og jordboende**
Biotop	**Regnskov og bjergskov**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskab	**Ingen** Opdrættede dyr. Vildfangne dyr kan beholde giften længe
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H til 3 voksne dyr
Temperatur, dag	**21-25 °C**
Temperatur, nat	**18-21 °C**
Luftfugtighed	**80-100 %**
Vand	**Vandskål** dybde 1-2 cm
UVB	**Valgfri**
Kost	**Små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Haletudserne bæres til vand**
Æglægning	**I bladkar (fx bromelier)**
Kønsmoden	**5-8 mdr.**
Æg pr. lægning	**1-8**
Klækning	**10-14 dage**
Larvetid	**58-80 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Alger/planter og færdigfoder**
Yngelpleje	**Vogter æggene og bærer haletudserne**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Hele slægten Ranitomeya står på CITES liste II, så handel over EU's grænser kræver CITES-tilladelser, og du bør kunne dokumentere, at dyrene er opdrættede. EU-bilaget er ikke aflæst i referencetabellen og er derfor ikke angivet.

Om arten

Ranitomeya sirensis er en lille, slank pilegiftfrø med små hæfteskiver på tæerne, så den klatrer godt. Voksne hanner måler 15-17 mm fra snude til kloak. Hunnerne er større, men angivelserne for de største dyr svinger: de fleste former opgives til omkring 25 mm, og den store højlandsform til 25-32 mm. Boksen viser 15-25 mm for de almindelige former. Voksne hunner er tydeligt bredere end hannerne, især når de bærer æg.

Arten er meget variabel. Dyrene fra Sira-bjergene er røde på ryggen med turkisgrønne ben og en blågrøn bug med en rød plet, mens dyr andre steder er sorte med gule eller orange striber. I hobbyen kendes især formerne fra den tidligere *Ranitomeya lamasi*, fx 'Highland' (også kaldet 'Standard') med sort og gul stribet krop og blå og sorte ben, 'Orange' og 'Panguana', og den tidligere *Ranitomeya biolat*, der er sort og gul med fine guldstriber langs ryggen. Begge regnes nu for samme art som *R. sirensis*. Arten blev beskrevet af Aichinger i 1991 som *Dendrobates sirensis*, og artsnavnet henviser til Serranía de Sira, hvor den først blev fundet.

Temperamentet varierer. Mange dyr er sky og gemmer sig gerne i planter og løv, mens andre, særligt i grupper, sidder frit fremme. Levealderen i fangenskab er oftest 5-8 år, men under gode forhold kan dyrene blive over 10 år.

Hudgift: *R. sirensis* danner ikke selv sin gift. Vilde dyr optager alkaloider fra små leddyr i føden, formentlig især myrer og mider, og lagrer dem i hudens kirtler. Hos *R. sirensis* er det små mængder pumiliotoksiner, som ved uforsigtig håndtering kan give smerte og lette muskelkramper. Giftigheden er beskeden sammenlignet med de store pilegiftfrøer. Opdrættede dyr, der lever af bananfluer og springhaler, mangler giften, mens vildfangne dyr kan beholde den i lang tid. Håndtér ikke frøerne, og vask hænder efter arbejde i terrariet.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Ranitomeya sirensis lever i det vestlige Amazonas: i det østlige og sydøstlige Peru (Loreto, San Martín, Ucayali, Pasco, Junín, Huánuco, Cusco og Madre de Dios), i det nordlige Bolivia (Pando) og i det vestligste Brasilien (Acre). Arten findes i flere beskyttede områder, bl.a. nationalparkerne Yanachaga-Chemillén, Manu og Bahuaja-Sonene, Reserva Comunal El Sira og Tambopata. Højlandsformen stammer fra højlandet i det centrale Peru, 'Orange' fra det centrale Peru og biolat-formen fra det sydlige Peru omkring Manu. Kortets centrum ligger midt i det samlede område.

Arten er vurderet som livskraftig (LC) på IUCN's rødliste, fordi udbredelsen er stor, og mange levesteder er beskyttede. Den største trussel er indsamling til dyrehandlen, som kan gøre enkelte former lokalt truede, og skovrydning til landbrug. Højlandsformen var engang almindelig i forstyrret skov, men er formentlig næsten forsvundet fra naturen på grund af overindsamling.

> **Oprindelig udbredelse:** Bolivia, Brasilien og Peru.

LEVESTED

Ranitomeya sirensis er dagaktiv og lever i primær og sekundær skov på bjergskråningerne og i lavlandet, fra omkring 200 til 1.560 m over havet. Afhængigt af højden lever den i bromelier eller i bambusskov, og den findes også i plantager med mindre intensive afgrøder som kaffe, men ikke i tætte monokulturer. Frøerne klatrer og holder til både i vegetationen og i løvlaget. Haletudserne vokser op i små vandsamlinger i bambus, bromelier og andre planter, hvor de æder det, de finder, fx myggelarver.

Årsnedbøren i udbredelsesområdet ligger mellem 1.000 og 7.000 mm. Årsmiddeltemperaturen er omkring 25 °C, med et gennemsnit på ca. 19 °C i den koldeste måned og ca. 29 °C i den varmeste. Højlandsformerne lever højere oppe end lavlandsformerne og har formentlig køligere nætter. Luftfugtigheden i naturen er ikke dokumenteret.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation Læs mere: Opdræt af haletudser

Pasning

TERRARIET

1-3 *R. sirensis* kan holdes i et terrarie på 45 × 45 × 45 cm, og et par eller en trio klarer sig også i 40 × 40 × 40 cm. Arten får gavn af lidt ekstra gulvplads og tæt plantedække, og den store højlandsform trives bedst i et stort terrarie.

Indret med et drænlag, en bund af fx pinjebark, lavasten eller trebregnefibre og et tykt lag visne blade. Giv grove grene at klatre på, og plant tæt med javamos, slyngplanter og bromelier. Læg sorte filmdåser eller lignende små beholdere ud som æglægningssteder og vandsamlinger til haletudserne. Springhaler og små bænkebidere i bunden rydder op og er samtidig foder.

Arten kan holdes i grupper hele livet, så længe der er plads: regn med omkring 19 liter pr. frø for de fleste former og omkring 38 liter pr. frø for højlandsformen. Når dyrene bliver kønsmodne, kan stemningen i gruppen ændre sig, og hunnerne kan begynde at æde hinandens æg, selv om mange hunner lægger æg i den samme filmdåse uden problemer. Hold kun én form i terrariet, og bland aldrig former eller arter, så du undgår krydsninger.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

TEMPERATUR

Hold terrariet på 21-25 °C om dagen og 18-21 °C om natten. Arten tåler 18-27 °C, men trives bedst ved 21-24 °C, og temperaturer over 29 °C er farlige. Ynglen lykkes ofte bedre, når natten er 3-6 grader koldere end dagen, især med højlandsformen. Angivelserne for slægten som helhed går op til 25-28 °C om dagen, men det er varmere, end arten selv har brug for.

Ekstra varme er sjældent nødvendig i en opvarmet stue. Stil aldrig terrariet i direkte sollys, for risikoen for overophedning er stor. Mål med et digitalt termometer både forneden og foroven. En egentlig vinterhvile er ikke dokumenteret for arten.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Luftfugtigheden skal ligge på 80-100 %. Arten tåler kun kortvarigt ned til 50 %, og kun hvis den har adgang til vand; lav fugt uden vand kan hurtigt blive dødelig. Sprøjt dagligt, så fugten er næsten 100 % morgen og aften og lidt lavere midt på dagen.

Brug osmosevand eller regnvand, og sørg for lidt luftskifte, så der ikke står stillestående, muggen luft.

VAND OG VANDKVALITET

En lav vandskål eller en bromelie med vand i bladhjørnerne er nok. Hold vandet 1-2 cm dybt, så den mindste frø kan sidde i det med hoved og overkrop over vandet. Skift vandet, når det bliver uklart, og brug osmosevand, regnvand eller afkloreret postevand. Padder optager stoffer gennem huden, så brug aldrig sæbe eller rengøringsmidler i terrariet; skyl i stedet med varmt vand.

Vandet i filmdåser og bromelier med haletudser skal stå roligt, men skiftes jævnligt, så det ikke bliver grumset. Vandtemperaturen følger lufttemperaturen.

LYS OG UVB

R. sirensis er dagaktiv, og lyset er først og fremmest til planterne. Giv 12-14 timers lys om dagen med lysstofrør eller LED og mørke om natten. Det er ikke dokumenteret, at arten har brug for UVB. Vælger du alligevel en svag UVB-kilde, så sørg for masser af skygge, så frøerne selv kan vælge.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Grundfoderet er små leddyr: flyveløse bananfluer (*Drosophila melanogaster*), springhaler og små bænkebidere. Voksne tager også den større *D. hydei* og nyklækkede fårekyllinger. Fodr både voksne og unger dagligt med præcis så meget, at det er spist op til næste fodring. Danske myrer kan ikke bruges som foder.

Bananfluer og springhaler er ikke fuldkost alene, så støv alle foderdyr med et vitamin- og mineraltilskud, og følg producentens anvisning. Start foderkulturerne, før frøerne flytter ind: arten er så lille, at den er helt afhængig af en stabil forsyning af bananfluer og springhaler.

ADFÆRD OG HÅNDTERING

R. sirensis er ofte sky og gemmer sig gerne, så et tæt beplantet terrarie med mange gemmesteder giver mest at se til. Hannen kalder for at lokke en hun til et æglægningssted. Pilegiftfrøer har ikke egentlig amplexus; ser du to dyr i noget, der ligner, er det ofte to hanner eller to hunner i strid.

Arten trives i grupper, når pladsen er rigelig, men hold øje med aggression og æderi af æg, når dyrene bliver kønsmodne. Frøerne bør ikke håndteres. Huden er tynd og gennemtrængelig, og sæbe og creme fra hænderne kan skade dem. Skal en frø flyttes, så lok den ind i en gennemsigtig bøtte.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Voksne hunner er tydeligt bredere og længere end hannerne, fordi de lægger æg så ofte, og kun hannen kalder. Kønsmodenheden indtræder ved 5-8 måneder. Unger kan ikke kønsbestemmes, og unger sælges typisk 2-3 måneder gamle. Den sikreste vej til et par er at starte med flere unger og lade dem finde sammen.

PARRING

De fleste former hører til de letteste pilegiftfrøer at få til at yngle, mens højlandsformen har vist sig svær at få til at yngle stabilt. Arten yngler bedst i grupper. Hannen kalder for at lokke en hun til et egnet æglægningssted, ofte en filmdåse eller en bromelie, hvor æggene lægges og befrugtes. Hos nogle former lægges æggene også i løvlaget.

Giv flere sorte filmdåser og bromelier at vælge imellem, og lad dyrene være i fred. Stabil temperatur med en lidt køligere nat, høj luftfugtighed og rigeligt foder er det vigtigste. Et særligt udløsende signal i fangenskab er ikke dokumenteret.

ÆG OG HALETUDSER

Æggene lægges på en glat flade, ofte i en filmdåse eller i vandet i en bromelie. Antallet afhænger af formen: angivelserne svinger fra 1-3 til 4-8 æg pr. lægning, og højlandsformen lægger typisk 2-4. Boksen viser derfor 1-8. Hannen vogter æggene. Højlandsformens æg er mere følsomme end andre *Ranitomeya*-æg.

Når æggene klækker, bærer hannen haletudserne til hver sin vandsamling, og dermed slutter yngelplejen. Det er kun hannen, der passer ungerne. Haletudser, der bliver i terrariet, æder døde bananfluer, almindeligt haletudsefoder og ufrugtbare æg, hvis de ligger i vandet; at hunnen bevidst fodrer dem med æg, er ikke dokumenteret. Lad gerne de voksne passe æg og transport, og tag først derefter haletudserne ud. Hold dem hver for sig i små beholdere med rent vand, og fodr med fint malet alge- og fiskefoder.

METAMORFOSE

Klæktiden er ikke dokumenteret specifikt for arten; for slægten angives 10-14 dage, og det er det, boksen viser. Fra klækning til metamorfose går der normalt 60-80 dage. Ved konstant 24 °C begyndte halen at blive optaget efter 60-71 dage, og i naturen er der målt 58 dage, så boksen viser 58-80 dage.

Når forbenene kommer frem, holder haletudsen op med at æde. Giv den en let vej op af vandet, fx et stykke kork på overfladen, og flyt den til en beholder med fugtig landdel, når halen er ved at være optaget.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede frøer er små. Hold dem i en lille, fugtig opdrætsbeholder med visne blade, kork og en lav vandskål. Fodr dagligt med springhaler og de mindste bananfluer, støvet let med vitaminer og mineraler. Efter 2-3 måneder er ungerne omkring 13 mm lange.

Unger kan gå sammen i en gruppe af jævnstore dyr, og arten kan blive i gruppe som voksen, når der er plads. Hold øje med aggression og æderi af æg, når ungerne bliver kønsmodne efter 5-8 måneder, og del gruppen op, hvis det bliver nødvendigt.

Sundhed og typiske fejl

R. sirensis er hårdfør, når temperatur og fugt er rigtige, og de fleste problemer skyldes pasningen:

- Varme over ca. 27 °C, fx fra sol gennem et vindue, giver stress, og over 29 °C kan det blive dødeligt.
- Lav fugt uden adgang til vand kan hurtigt blive dødelig, mens et alt for vådt og stillestående terrarie giver hudinfektioner og mug.
- Foderdyr uden vitamin- og mineraltilskud svækker knoglerne, især hos hunner, der lægger mange æg.
- En mager frø uden rund mave skyldes ofte for lidt foder, parasitter eller konkurrence. Tjek, at alle dyr får mad.
- Kampe mellem dyr og hunner, der æder hinandens æg, især i en gruppe uden plads nok.

En sund frø har hel hud uden sår eller røde, vattede områder, især omkring gattet og på indersiden af bagbenene. Isolér dyret, og søg hurtigt en dyrlæge med forstand på padder, hvis det holder op med at æde, bliver sløvt eller får sår eller hævelser.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.